

„אנשים לא מזדעזעים ממיספרים של נכגעים. צריכים לירות בכל ערבי שזורק אבן ולהדחיק משם את הטלוויזיה, ואז דעת הקהלה העולמית לא תהיה נגדנו!“

אילן מתלבט בקול: „אני לא יודע אם לא הייתי מתנהג בדיוק כמוהו. קשה לשפוט אותו כל עוד לא הגענו למצבו. במחשבה צלולה, כשאני יושב עכשיו פה, אני חושב שהייתי מסתער ומסכן את עצמי, אבל מי יודע, אולי אם הייתי שם הייתי עושה במיכנסיים?“

גם קארין טוענת שלו היתה במצבו היתה מסתערת: „חבל רק שמאשימים את הש״ג המיסכן בכל מיני ליקויים כלליים, כאילו הוא אשם.“

אבל גם פרשת הש״ג, הם אומרים, לא הייתה נושא־שיחה מרכזי בין בני הנוער. על מה כן הם מדברים? איריס: „בהפסקות יושבים במחשבה ומדברים על בילויים, על לימודי הנהיגה וכמו כן, מרכלים. מה זה מחשבה? המורים לא מרשים לתלמידידים לעשות, אז הם נאלצים לחפש מקומות־מיסור שקוראים להם מחשבות. את תופסים מישהו מעשן, נותנים לו קנס, אבל המורים כבר הרימו ידיים. הם מבינים שאי־אפשר להילחם בזה.“

ענת: „אצלנו דווקא אין הרבה תכר״ה במחשבות, לא הרבה מעשנים.“

איריס מתקשה להאמין: „מה? אתם כאלה קלוצים?“

אחד מהגורמים העיקריים בקביעת המעמד החברתי של בני־הנוער, מספ־רת איריס, הוא הכסף: „מי שיש לו הרבה כסף, נגדים ומכונית נחשב במעמד גבוה ביותר. יש מי שמספרים לכולם על השופינג באנגליה ועל העסקים של ההורים.“

ענת: „כן. גם אצלנו יש הרבה אפסים שעושים רושם בכסף של

שׁי כרם

צילום: אבי ולדמן

יובל טולדנו
לא נעים לראות את זה בטלוויזיה!

שצריך להחזיר את השטחים. אני לא רואה פיתרון אחר לכל הבלאגן שם.“ ומעבר לשרות בשטחים — האם קיימים גם פחדים אחרים, אישיים יותר? מוחת? מילחמה? אילן: „מילחמה לגבי היא מעבר לפחד. אני חושב על המילה מילחמה, אבל אני לא מסוגל לתפוס מה זה. גם על מוות בצבא אני חושב. אני לא מאמין ב־טוב למות בעד ארצנו. לא טוב למות בעד כלום, ואני לא רוצה למות.“

קארין: „גם אני פוחדת מילחמה. אני מרגישה שכלל שהזמן חולף אין לתושבי השטחים מה להפסיד. לנו יש במצב כזה, אלו שאין להם מה להפסיד מוכנים לעשות הכל עבור המטרה שלהם. אני מפחדת שלא יהיה לנו כוח לעוד מילחמה. בכמה מילחמות עוד נוכל לנצח? ומעבר לפחד הכללי אני חוששת לעצמי, לחברים שלי. אולי יקרה להם משהו. תמיד חינוכו אותנו שמולדת זה הערך הכי חשוב, ושצריך למות למענה. הביאו לנו דוגמות של גיבורים לאומיים. אני חושבת שהחיים חשובים יותר. מרוע לא חינוכו אותנו להתייחס לחיים כחשובים יותר?“

את ניר, המושבניק, המילחמה לא מרתיעה או מטרידה: „אני מאוד ארצה להשתתף בה ולקחת חלק במאמץ. בעיות מוסריות? אין. מילחמה היא לא דבר מוסרי. אם יש לי מוסר? בוודאי שכן. אני אף פעם לא אהרוג כדי להרוג, רק אם יש לזה מטרה. אני מודה במאה אחוז עם טוב למות בעד ארצנו, וחבל מאוד שיש היום אנשים כמו הש״ג מליל־הגלשנים. צריכים להושיב אותו להרבה שנים בבית־הסוהר. בושה איך שהוא התנהג.“

קארין לוי

„אשב בכלא ולא אשרת

בשטחים הכבושים!“

להמשך ככה. חייבים לשים לזה סוף. לא נוכל להמשיך ולדאק עם זר עד בלי סוף, אבל, מצד שני, אני לא מאמינה בפיתרונות הפשוטים של להחזיר את השטחים. יש לי בעייה עם זה. סבתא שלי עברה את מאורעות תרפ״ט ויש לה טראומה עד היום. היא לא אוהבת ערבים, כלשון המעטה. „אמא שלי היא שמאלנית ומחזיקה בדעות הפוכות. ואני שומעת את שתייהן ועדיין לא גיבשתי לעצמי דיעה. דבר אחד אני בטוחה — הדיכוי חייב להפסיק. בכל זאת היא מסכימה לשרת בשטחים, והיא אף יוצאת חוצץ כנגד מיכתב השמיניסטים. הם סתם יפייפוש מתחסדים. חייבים לשרת

ניר: „זה לא מפריע לי. לדעתי אין פה שאלה של צדק. החוק הוא המנצח. אולי גם להם מגיעה מדינה, טוב, לא אולי, מגיעה להם מדינה, אבל אנחנו יותר חזקים, אנחנו השולטים פה עכשיו, וזהו.“

יובל: „מאוד לא נעים לי לראות את המראות מהשטחים המוקרנים בטלוויזיה. זה די מרתיע, אבל רק ברגע שרר אים את זה. אח״כ זה עובר. בסך־הכל

נשים היו מוכנים לסבול למען עקרון, גם אני מוכנה.“ גם יובל טולדנו וניר טולדנו (אין קשר מישפחתי), מושבניקים חביבים ונמרצים, מוכנים לשבת בכלא, אבל מסיבה שונה: „אנחנו רוצים לשרת בצנחנים, אם לא יתנו לנו — נלך לכלא.“ יובל מוכן להתפשר על נוקני, ניר לא. למרות חילוקי־הדעות עם קארין אומר ניר: „אני מצדיק את המיכתב, לדעתי

„אין פה שאלה של צדק. החזק הוא המנצח!“

בשטחים, זה לא נתון לבחירה. כרגע ביטחון־המדינה מצריך את זה.“

אין פיתרון לבלאגן

אילן, שהולם להיות חייל קרבי, מוטרד אף הוא מהמצב בשטחים: „הדבר היחיד שמטריד אותי כצבא זה השרות בשטחים. כשאני חושב שאצטרך להרכיז לוקנים ולילדים זה ככלל לא נעים, אבל לומדים לחיות עם דברים מטרידים. אני לא אצא נגד שרות בשטחים, כי אני חושב שזה מחליש את המערכת הכללית.“

איריס באדישות־ימה אומרת: „אותי זה כלל לא מטריד. גם לא את החברים שלי. אנחנו לא מתייחסים למהומות בשטחים ולכל הבלאגן. יש נושאר־שיחה אחרים. הסרט של אתמול מעניין יותר מהמהומות. זה נראה לי דבר רחוק. לא נוגע לי אישית. כאילו כל זה לא קורה כאן. אישית אני חושבת

איריס קול

זה רחוק ממני ולא מעניין אותי“

אפשר לעבור על החוק אם הוא מתנגש בעקרונות האישיים.“

לניר אין בעיה עם השרות בשטחים: „אין לי שום נקיפות־מצפון מוסריות. זו הארץ שלי ואני צריך לשמור עליה. אולי המבוגרים יותר לא מקבלים את הגבולות הללו, אבל אנחנו נולדנו לארץ כפי שהיא היום, ואנחנו לא רוצים לוותר על הגבולות הללו. אני אפעל בכל דרך כדי שלא נחזיר את השטחים הללו. אעשה כל מה שיש לי בכא.“

קארין: „ומה לגבי מחשבה אישית שלך? איך אתה יכול להתעלם מעם סובל?“